

Erfaringsopsamling og inspiration fra seks museumsprojekter om lokal bygningskultur støttet af Realdania 2023-2025

Indhold

1.	Indledning.....	3
1.1.	Baggrund	3
1.2.	Nærværende rapports formål og anvendelse	3
1.3.	Nærværende rapports metode og datagrundlag	4
2.	Seks projekter om lokal bygningskultur	5
2.1.	Kort introduktion	5
2.2.	Overordnede fællestræk.....	11
2.3.	Overordnede forskelle	12
2.4.	Skematisk oversigt	13
3.	Læringspunkter for formidling og engagement i lokal bygningskultur	14
3.1.	Velegnede formidlingsmetoder	14
3.2.	Målgruppeindsigter	17
4.	Læringspunkter for samarbejde	20
4.1.	Gode erfaringer og hvad der skal gøres anderledes.....	20
4.2.	Gode råd i forhold til samarbejdsformer.....	22
5.	Læringspunkter for projektorganisering og proces.....	23
5.1.	Udfordringer	23
5.2.	Ressourcer og kompetencer	24
5.3.	Den nye museumsreforms betydning for lignende projekter	25
6.	Inspiration til næste skridt	26
6.1.	Hvad der kan kopieres	26
6.2.	Museernes forslag og ideer til videre arbejde.....	27
7.	Kort opsummerende konklusion	29

1. Indledning

1.1. Baggrund

Realdania har i 2023 støttet seks kulturhistoriske museer: Kroppedal Museum, Langelands Museum, Museum Vest, Museum Vestsjælland, Museum Østjylland og Østfyns Museer. Støtten er givet til, at museerne kunne udvikle og afprøve nye formidlingsmetoder med henblik på at øge engagement i den lokale bygningskultur, uden for museernes egen matrikel.

Realdanias initiativ og formålet med puljen
<i>Denne faktaboks beskriver Realdanias egen baggrund for at støtte de seks museer.</i> Baggrunden for at støtte de seks museer er Realdanias ønske om at styrke fællesskaber og skabe engagement omkring den bygningskultur, der præger de nære omgivelser. Realdania ser kulturhistoriske museer som centrale aktører i formidlingen af lokal kulturarv og bygningsmiljøer og ønskede med dette projekt at give museerne mulighed for at eksperimentere med nye tilgange, nå ud til nye målgrupper og udvikle formidlingsformater, der tager afsæt i konkrete steder og inkluderende aktiviteter. Initiativet udspringer blandt andet af Realdanias <i>Kulturarvsundersøgelse 2023</i>, som viste, at mange danskere har stor interesse for at lære mere om den kulturarv, der findes i deres lokalområde. Samtidig viser undersøgelsen, at blot 9 % er aktive i foreninger, der arbejder med kulturarv. Dette er et forhold, der peger på et potentiale for at engagere flere mennesker gennem nye og mere åbne formidlingsformer. Indsatsen indgår som en del af Realdanias samlede arbejde med at fremme lokal bygningskultur og styrke det levede liv i historiske bygninger og miljøer. De seks museer blev udvalgt på baggrund af deres idéer til stedsspecifik formidling og deres mulighed for at samarbejde med lokale aktører.

1.2. Nærværende rapports formål og anvendelse

Formålet med denne rapport er at samle og formidle de centrale erfaringer fra de seks museumsprojekter. Rapporten identificerer tværgående læringspunkter inden for formidling, samarbejde og organisering. Målet er både at dokumentere erfaringerne og at inspirere museer, kulturinstitutioner og beslutningstagere til at igangsætte eller videreudvikle lignende initiativer.

Rapporten er skrevet med et handlingsorienteret sigte og henvender sig til museer, kulturinstitutioner, fonde og øvrige aktører, der arbejder med bygningskultur og stedbunden formidling. Rapporten kan bruges som inspiration, metodekatalog og refleksionsgrundlag i planlægning og udvikling af projekter.

Indholdsmæssigt er rapporten opbygget som følger: Kapitel 2 giver en primært deskriptiv introduktion til de enkelte projekter sammen med en kortfattet vurdering af fællestræk og forskelle. Kapitel 3, 4 og 5 er

analyserende og identificerer centrale indsigter og læringspunkter på tværs. Kapitel 6 samler inspiration og idéer til videre arbejde. Kapitel 7 afslutter med en kortfattet konklusion.

1.3. Nærværende rapports metode og datagrundlag

Rapporten bygger på kvalitative interviews med hver af de seks deltagende museumsorganisationer samt på skriftlige slutrapporter og øvrigt materiale i forbindelse med de enkelte projekter. Projekterne blev gennemført i 2023-2024, og museerne afleverede deres slutrapporter i december 2024. De kvalitative interviews blev gennemført i maj 2025 med de respektive projektledere og havde en varighed på to timer pr. museum. Interviewene blev afholdt online og fulgte en interviewguide med fokus på formidling, proces, samarbejder, metoder, læring og idéer til videre arbejde.

Der er således gået op til to år fra projekterne var i gang til interviewtidspunktet og cirka et halvt år fra museerne afleverede slutrapporterne og til interviewtidspunktet. Dette er væsentligt at have for øje, da interviewene rummer både refleksion med afstand og input baseret på ny kontekst i organisationerne samt i nogle tilfælde også i forhold til den nye museumsreform fra januar 2025.

Undersøgelsesdesign, interviewguide, interviews og nærværende rapport er udarbejdet af nedenstående fra Museum Vestsjælland på foranledning af Realdania. Arbejdet er udført uafhængigt af Museum Vestsjællands eget projekt i Realdania-puljen.

Jonas Abkjær Andersen, cand.mag., ph.d.
Museum Vestsjælland

2. Seks projekter om lokal bygningskultur

2.1. Kort introduktion

Denne introduktion er primært udarbejdet med udgangspunkt i museernes egne projektbeskrivelser fra deres ansøgninger, samt med indhold fra slutrapporterne fra 2024.

Kroppedal Museum: "Tal med Vestegnens bygninger"

Projektbeskrivelse

Projektbeskrivelse fra museets ansøgning til puljen.

En udbredt talemåde blandt arkitekter er, at nogle bygninger synger eller taler og andre bygninger er stumme. Museet vil derfor i samarbejde med unge, Foreningen Kunst ud til folket og en arkitekt få bygninger til at tale. Sammen udvikler vi en metode til at få tre udvalgte bolig-kulturmiljøer på Vestegnen til selv at fortælle om deres arkitektur, stilart, materialer og kulturhistorie. Boligernes fortællinger vil derefter blive udviklet til lydværker i byrummet af professionelle lyddesignere.

Oprindelige målgruppe

Målgruppedefinition fra museets ansøgning til puljen.

Projektet retter sig mod unge gymnasieelever mellem 15-18 år på Vestegnen, og skal derfor udvikles og gennemføres i samarbejde med NEXT Vestskoven Gymnasium i Albertslund.

Fokus og formål

Fokus og formål stammer fra indstillingen til puljen.

Projektets formål er at udvikle og afprøve, i samarbejde med lokale unge, nye metoder til formidling af den lokale bygningskultur, med udgangspunkt i tre udvalgte boligmiljøer: Bredekærs Vænge i Ishøj, Galgebakken i Albertslund og Gadehavegård i Høje-Taastrup. Projektet indeholder fire spor: et undervisningsspor i bygningskultur i samarbejde med NEXT Vestskoven Gymnasium; tre konkrete formidlingsevents for og med unge i samarbejde med Foreningen Kunst ud til Folket; udvikling af tre lydværker/lyddesign; udpegning af de unges egen kanon af op til ni bygninger / kulturmiljøer på Vestegnen.

Projektets resultat (kortfattet version. Uddybes i nærværende rapport)

Sammenfatning af projektets resultater på baggrund af de kvalitative interviews. Uddybes i nærværende rapport.

Museet videreudviklede i samarbejde med gymnasieelever, kunstnere og arkitekter en metode til "at tale med" bygninger i tre 1970'er-boligområder på Vestegnen. Gennem undervisningsforløb, feltarbejde og kreative workshops skabte eleverne lydfortællinger.

Projektet engagerede de unge i bygningskultur og skabte en "kanon" over steder med potentiale for videre arbejde. Fokus var at styrke unges bevidsthed om arkitekturens rolle i deres nære omgivelser.

Langelands Museum: "Børn i byen"

Projektbeskrivelse

Projektbeskrivelse fra museets ansøgning til puljen.

Tre byvandningsruter i Rudkøbing for børn. På ruterne kommer man forbi ikoniske bevaringsværdige huse og steder. Børnene skal sammen med deres ledsager opleve, hvilken smuk og unik by de befinder sig i, og opleve de spændende historier der ligger lige for næsen af dem. På turen skal børnene selv tage valg, hvilket gør at turene ikke vil blive ens. Turen skal fungere vha. QR-koder eller lign. Aktiviteten er henvendt til alle børn bl.a. turister, børnehaver, elever og lokale familier.

Oprindelige målgruppe

Målgruppedefinition fra museets ansøgning til puljen.

Projektet henvender sig til børn fra 3-10 år. Alle kan selvfølgelig benytte sig af ruterne.

Fokus og formål

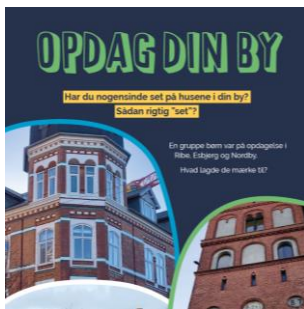
Fokus og formål stammer fra indstillingen til puljen.

Projektets formål er at udvikle byvandringer i Rudkøbing for børn og deres voksne. Det er projektets vision at få en lidt glemt gruppe brugere, nemlig de relativt mange borgere på Langeland på overførselsindkomst, der ikke har råd til at give deres børn kulturoplevelser eller kan se sig selv på et museum, i spil. Med de tematiske byvandringer, der kan udforskes på egen hånd med børnehaven, skolen, familie, ønskes at give en oplevelse af at høre til et særligt sted og en følelse af stolthed over, hvor man kommer fra.

Projektets resultat (kortfattet version. Uddybes i nærværende rapport)

Sammenfatning af projektets resultater på baggrund af de kvalitative interviews. Uddybes i nærværende rapport.

Museet skabte tre byvandningsruter i Rudkøbing målrettet børn og deres voksne, med fokus på byens historiske bygninger og skjulte fortællinger. Ruterne blev tilgængelige via QR med lydfortællinger indtalt af lokale børn og voksne. Ruterne kan benyttes uafhængigt af museets åbningstid. Formålet var at engagere børn i byens bygningskultur gennem nysgerrighed, sansning og leg.

Museum Vest: "Opdag din by"

Projektbeskrivelse

Projektbeskrivelse fra museets ansøgning til puljen.

Formålet er at åbne børns øjne for bygningskulturen og at udvikle en bevidsthed om og et visuelt og fagligt sprog til at formidle den. Midlet er en sommerskole, hvor bygningskultur formidles via kulturhistorie, arkitektur og lokal byggeteknik - og et tema om sociale platforme.

I et pilotprojekt udvikles og testes et kursusforløb som forløber for den egentlige sommerskole.

Oprindelige målgruppe

Målgruppedefinition fra museets ansøgning til puljen.

Målgruppen er fortrinsvis børn i alderen 11-15 år, med mulighed for at lidt ældre børn kan deltage. Kurset er målrettet børn i Esbjerg og Fanø kommune. Børn fra andre kommuner må dog også deltage.

Fokus og formål

Fokus og formål fra indstillingen til puljen.

Projektets formål er at åbne børns øjne for bygningskulturen, at udvikle en bevidsthed om den og et visuelt fagligt sprog til at formidle den. Midlet er en sommerskole for børn i alderen 11-15 år, hvor bygningskultur formidles via kulturhistorie, arkitektur og lokal byggeskik. At kunne se, opleve, forstå, afkode, reflektere og udtrykke sig om byens rum og bygninger underbygger identiteten og forståelsen af de historiske rødder og det lokale tilhørsforhold. Projektet begynder med et pilotprojekt bestående af et 4-dages kursusforløb for børn, der udvikles og afprøves i efteråret 2023. Pilotprojektets værktøjskasse til formidling af bygningskulturen til børn vil blive gjort frit tilgængeligt. Erfaringerne fra pilotprojektet vil blive brugt til afholdelse af en sommerskole i 2024, finansieret af Realdania og Nationalpark Vadehavet.

Projektets resultat (kortfattet version. Uddybes i nærværende rapport)

Sammenfatning af projektets resultater på baggrund af de kvalitative interviews. Uddybes i nærværende rapport.

Museet afholdt sommerskoleforløb for børn, hvor børnene bl.a. gennem tegning og fotografering undersøgte bygningskulturen i Esbjerg og Ribe. Gennem sanselige og kreative aktiviteter fik børnene indsigt i byens arkitektur og fik et sprog til at beskrive og forstå bygningers form og historie. Projektet resulterede i en plakatudstilling og et undervisningsmateriale, der blev formidlet på lokale skoler og biblioteker. Fokus var at gøre børn til aktive "ambassadører" for den lokale bygningsarv.

Museum Vestsjælland: "Byg33 og Holbæk Museum"

Projektbeskrivelse

Projektbeskrivelse fra museets ansøgning til puljen.

Den almene boligforening BYG 33 i Holbæk og Museum Vestsjælland starter en proces med dokumentation og formidling af foreningens virke for at styrke fællesskab blandt beboerne.

Boligforeningen er stiftet i 1933 og har i dag 573 boliger.

Vores tiltag: 1. Fortælleaften med beboere og Museum Vestsjælland. 2. Beboerinterviews og indsamling af fotos. 3. Historisk oversigt over bygninger. 4. Besøg på Bakkekammen. 5. Opsætning af bannere og faste skilte. 6. kalender m. fotos og fortællinger om ejendomme.

Oprindelige målgruppe

Målgruppedefinition fra museets ansøgning til puljen.

Projektet henvender sig til alle beboere i de eksisterende 573 boliger.

Lejemålene består både af lejligheder og huse, fordelt på 20 adresser i Holbæk by. Hvert år flytter ca. 10 % af beboerne, en del af disse flytninger foregår dog internt i boligforeningen. I lejemålene bor både enlige, par, børnefamilier og ældre mennesker. Her er mange holbækkere og folk med både dansk og anden etnisk baggrund end dansk.

Fokus og formål

Fokus og formål fra indstillingen til puljen.

Projektets formål er et samarbejde mellem den almene boligforening Byggeforeningen af 1933, eller Byg33, i Holbæk og Museum Vestsjælland om dokumentation og formidling af boligforeningens virke for at styrke fællesskab blandt beboerne. Boligforeningen er stiftet i 1933 og har i dag 573 boliger. Projektets aktiviteter omfatter en fortælleaften med beboere og Museum Vestsjælland, beboerinterviews og indsamling af fotos, historisk oversigt over bygninger, besøg på Bakkekammen, opsætning af bannere og faste skilte, kalender med fotos og fortællinger om ejendommene.

Projektets resultat (kortfattet version. Uddybes i nærværende rapport)

Sammenfatning af projektets resultater på baggrund af de kvalitative interviews. Uddybes i nærværende rapport.

Museet samarbejdede med boligforeningen Byg33 om at indsamle, dokumentere og formidle foreningens historie og bebyggelser i Holbæk. Gennem research, beboerinterviews, byrumsformidling og formidlingsprodukter som julekalender, bordkalender og QR-koder blev beboerne inddraget for at styrke identitet og bevidsthed om bygningskulturen.

Den lokalt forankrede formidling styrkede beboernes oplevelse af at være en del af historien.

Museum Østjylland: "Byen fortæller"

Projektbeskrivelse

Projektbeskrivelse fra museets ansøgning til puljen.

Projektet "Byen fortæller" inddrager Museum Østjyllands borgere (og danske turister) i Randers og Grenaa i to forskellige formidlingstiltag:

1. En appbaseret soundwalk, hvor borgere og danske turister på egen hånd kan gå en byvandring.
2. Et bygningsarvsseminar i samarbejde med fagfolk og foreninger om byens bygninger og mellemrum.

Oprindelige målgruppe

Målgruppedefinition fra museets ansøgning til puljen.

1. En appbaseret soundwalk, hvor borgere på egen hånd kan gå en byvandring. Målgruppe: Alle lokale borgere og danske turister i Randers og Grenaa over 12 år.
2. Et seminar om byens bygninger og mellemrum i samarbejde med fagfolk, kunstnere og foreninger. Målgruppe: Lokale voksne borgere. Ved at inddrage foreninger og kunstnere håber vi at gøre temaet lettere tilgængeligt og målgruppen bredere. Vi håber dermed også at kunne appellere til borgere, der ellers ikke har en særlig interesse i bygningsarv, men interesserer sig for kultur i et lidt bredere perspektiv.

Fokus og formål

Fokus og formål fra indstillingen til puljen.

Projektets formål er at udvikle og afholde et bygningsarvsseminar for lokale foreninger og lokale fagfolk om bygningskultur, mellemrum og kulturmiljøer i Randers og Grenaa. Der inviteres lokale aktører som lokalarkiver, bevaringsforeninger, diverse kunst- og kulturforeninger, biblioteker, plan- og kulturudvalg m.fl. til at mødes om historie, arkitektur, kunst og foreningsliv. Formålet er at styrke samarbejdet på tværs af foreningslivet og faglighed, at opbygge et nyt lokalt netværk, der har den lokale bygningskultur som fælles interesse, og at styrke lokale aktører i at lave aktiviteter omkring bygningskulturen.

Projektets resultat (kortfattet version. Uddybes i nærværende rapport)

Sammenfatning af projektets resultater på baggrund af de kvalitative interviews. Uddybes i nærværende rapport.

Museet afholdt et debatarrangement i samarbejde med Randers Amts Historiske Samfund, hvor en arkitekt, *urban explorer* og byhistoriker satte gang i en samtale om byrum, byliv og bygningskultur. Arrangementet samlede borgere, fagfolk og foreninger og lagde op til refleksion over, hvordan man aktivt kan bruge og bevare byens bygninger og kulturmiljøer. Projektet viste, hvordan samtale og fælles vidensudveksling kan styrke lokalt engagement i bygningskultur.

Østfyns Museer: "Kornmøllernes bygningskulturarv"

Projektbeskrivelse

Projektbeskrivelse fra museets ansøgning til puljen.

For at understøtte møller som levende bygningskulturarv skal projektet udvikle og teste nye sanselige formidlingsgreb med mad.

Der søges støtte til et mobilt laboratorium, der skal fungere som "anneks" til møllen, inkl. forløb, hvor der arbejdes med korn, som det står på marken; male kornet som i møllen og bruge kornet i dets mange former i et måltid. Målet er øget forståelse af møllens kulturhistoriske betydning. Projektet vil gavne gæster på tværs af generationer og styrke lokalsamfundet.

Oprindelige målgruppe

Fokus og formål fra indstillingen til puljen.

Projektet afprøves på følgende testmålgrupper: 1. Offentligheden: børnefamilier + børn/bedsteforældre + interessegrupper (lokale foreninger). 2. Særligt tilrettelagt uddannelse (STU), SAJL og CUBA. 3. Skoletjenesten ved Østfyns Museer. 4. Borgere med demens i projekt: Kultur, Fællesskab og Frirum, Nyborg Kommune.

Projektet henvender sig til de besøgende på tværs af generationer, besøgende, der normalt ikke benytter bygningskulturarven/museer samt alle nysgerrige, der har lyst til at vide noget mere om møllernes bygningskulturarv på en involverende måde.

Fokus og formål

Fokus og formål stammer fra indstillingen til puljen.

Projektets formål er at udvikle et mobilt laboratorium, der skal fungere som "anneks" til de tre møller, der hører under Østfyns Museer (Svanemøllen i Kerteminde, Viby Mølle nord for Kerteminde og Dyrehave Mølle i Nyborg. Sidstnævnte ejes af Realdania By & Byg og har været udlejet til museet siden januar 2023). Her udføres forløb, hvor der arbejdes med korn i forskellige situationer: Når kornet sås og står på marken, når det males i møllen og når det bruges i et måltid. Med projektet afprøves nye involverende formidlingsmetoder. Møllernes bygningskulturarv og det omkringliggende landskabs kulturhistorie levendegøres de lokale fællesskaber styrkes.

Projektets resultat (kortfattet version. Uddybes i nærværende rapport)

Sammenfatning af projektets resultater på baggrund af de kvalitative interviews. Uddybes i nærværende rapport.

Museet udviklede sanselige og involverende formidlingstilbud med udgangspunkt i tre historiske møller, her især Dyrehave Mølle. Gennem aktiviteter som snobrødsbagning, historier, whiskysmagning og eksperimenterende smagsprøver blev børn og voksne engageret i møllens funktion og historie.

Projektet styrkede relationen til lokale målgrupper og aktiverede møllen som levende formidlingssted. Fokus var på at opleve og forstå møllernes bygningskultur gennem krop, sansning og fællesskab.

2.2. Overordnede fællestræk

De seks projekter blev udvalgt af Realdania ud fra deres ideer til stedsspecifik formidling og deres mulighed for at samarbejde med lokale aktører. Det var en forudsætning, at projekterne arbejdede med klart definerede målgrupper, lokal forankring og formidling uden for museets mure. Det blev derfor fællestræk for alle projekterne, og afspejler puljens formål om at fremme eksperimenterende og stedsspecifik formidling, der engagerer borgere direkte i deres nærmiljø og bygningskultur.

Vurderingerne nedenfor er foretaget som led i denne rapport og bygger på en samlet analyse af museernes skriftlige afrapporteringer samt de gennemførte kvalitative interviews.

Overordnede fællestræk	Beskrivelse	Vurdering på baggrund af efterfølgende analyse af projekterne
Projekterne havde klart definerede målgrupper og metodevalg.	Kroppedal Museum og Museum Vest arbejdede med børn og unge som medskabere. Langelands Museum og Østfyns Museum engagerede børn og familier i sanselige og selvstændige oplevelser. Museum Østjylland og Museum Vestsjælland rettede sig primært mod voksne.	Formidlingen var i overvejende grad konsekvent og succesfuldt målrettet til specifikt valgte målgrupper. Samtidigt har projekterne også appelleret til og tiltrukket nye og overraskende målgrupper. Dette uddybes i rapportens afsnit 3.
Projekterne indgik i lokalt forankrede samarbejder.	Museerne har samarbejdet med lokale aktører, hvilket har spillet en vigtig rolle i alle projekterne. Samarbejdet varierer i omfang og karakter, fra tætte partnerskaber til mere praktisk koordinering.	Museernes samarbejder med andre aktører har haft forskellig grad af succes eller udfordringer, som i nogle tilfælde har ført til forsinkelser. Dette uddybes i rapportens afsnit 4.
Projekternes formidling er primært sket uden for museets mure.	De fleste af de seks museer har primært formidlet og arbejdet uden for museets egne mure, i byrummene. Her har museerne taget afsæt i konkrete steder og bygninger.	Dette valg har højnet relevansen og øget engagementet for målgrupperne. Dette uddybes i rapportens afsnit 5.

2.3. Overordnede forskelle

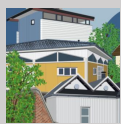
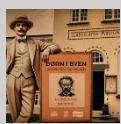
Selvom projekterne deler en række grundlæggende træk, viser analysen også tydelige forskelle i måderne, projekterne blev planlagt, tilrettelagt og udført. Disse forskelle afspejler både lokale forudsætninger, projektformater og strategiske valg.

Vurderingerne nedenfor er foretaget som led i denne rapport og bygger på en samlet analyse af museernes skriftlige afrapporteringer samt de gennemførte kvalitative interviews.

Overordnede forskelle	Beskrivelse	Vurdering på baggrund af efterfølgende analyse af projekterne
Faste planer overfor fleksible planer for udførelsen af projektet.	Nogle museer arbejdede ud fra en fast plan, mens andre udviklede projektet undervejs. Nogle som en del af formatet og andre som en nødvendighed på grund af ændringer.	Alle museerne har handlet på udfordringer og tilpasset projektet til den virkelighed og de udfordringer, der er opstået lokalt. Dette uddybes i rapportens afsnit 4 og 5.
Strukturerede formidlingsforløb overfor mere organiske formidlingsforløb i projekterne.	Der er forskel i graden af struktur og planlægning i de forskellige projekter: Nogle projekter havde detaljerede dagsplaner (f.eks. Museum Vest og Museum Østjylland), testforløb (f.eks. Museum Vest og Langelands Museum) og definerede læringsmål (f.eks. Museum Vest og Kroppedal Museum), mens andre projekter udviklede sig mere organisk med stor afhængighed af lokal opbakning, fleksibilitet eller "goodwill" (f.eks. Langelands Museum, Østfyns Museer og Museum Østjylland).	Forskellene afspejler både de lokale forhold, organisatoriske ressourcer og strategiske prioriteter, men vurderingen er, at begge tilgange kan føre til god formidling og lokalt engagement. Dette uddybes i rapportens afsnit 4 og 5.
Enkeltstående begivenheder overfor blivende tilbud som resultat af projekterne.	Intensiteten af projekterne varierede, hvor nogle projekter tog form som enkeltstående arrangementer (f.eks. Museum Østjylland), mens andre skabte mere varige eller blivende produkter (f.eks. Museum Vestsjælland, Kroppedal Museum og Langelands Museum).	Enkeltstående begivenheder har skabt synlighed og debat i en kort koncentreret periode, mens blivende produkter har givet længerevarende tilgængelighed og forankring i lokalmiljøet. Dette uddybes i rapportens afsnit 4, 5 og 6.

2.4. Skematisk oversigt

Skematisk, opsummerende og deskriptiv oversigt over projekterne.

Museum	Visuel reference	Projekt	Geografi	Bygnings-kultur	Mål-gruppe	Metoder	Partnere	Konkrete produkter	Brugerind-dragelse
Kroppedal Museum		<i>Tal med Vestegnens bygninger</i>	Ishøj, Albertslund, Høje Taastrup	Bygningsfortællinger fra tre boligområder fra 1970'erne	Gymnasie-elever	Undervisningsforløb. Lydproduktion. Medskabelse.	Vestskoven Gymnasium. Kunst ud til Folket. Producent. Arkitekt	Begivenhed. Lydværker. Grafiske plakater med QR-koder.	Elever producerede indhold.
Langelands Museum		<i>Børn i Byen</i>	Rudkøbing	Formidling knyttet til konkrete bygninger i bymidten	Børn og familier	Lydproduktion. Medskabelse.	Radio Langeland. Friskole. Musikskole. Visit Langeland	Begivenhed. Lydvandring. Fysiske QR-skilte. Brochure	Børn lagde stemmer til.
Museum Vest		<i>Opdag din by</i>	Esbjerg, Ribe	Aktiv undersøgelse af byens bygninger og detaljer	Børn 11-14 år	Undervisningsforløb. Tegning, fotografering mv.	Nationalpark Vadehavet. Eksterne undervisere.	Begivenhed. Plakatserie. Videoer. Undervisningsmateriale	Børn skabte produkter.
Museum Vestsjælland		<i>Holbæk Museum og Byg33</i>	Holbæk	Byggeforeningens udvikling og arkitektur	Beboere i Byg33	Byvandring. Research. Trykt formidling.	Byg33's bestyrelse, BYG33's medarbejdere mfl.	Julekalender. Bordkalender. QR-skilte. Artikel.	Beboerinterviews og input.
Museum Østjylland		<i>Byen fortæller</i>	Randers	Byens identitet og potentialer i kultur-miljøer	Voksne, unge 25-30 år, foreninger, fagfolk	Oplægs- og debataften.	Randers Amts Historiske Samfund.	Begivenhed. Handout. Postkort	Debat og netværksaktiviteter.
Østfyns Museer		<i>Kornmøllerens bygnings-kulturarv</i>	Nyborg, Kerteminde	Møllens arkitektur og funktion formidles aktivt	Familier, småbørnsforældre, mænd 35-55 år.	Sanseaktiviteter. Fortællinger. Arrangementer.	Møllelaug. Lokale producenter. Dalum Landbrugs-skole.	Begivenhed. Sansekatalog. Smagsprøver	Deltagelse og interaktion.

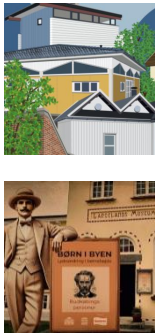
3. Læringspunkter for formidling og engagement i lokal bygningskultur

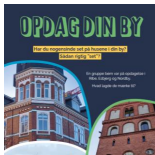
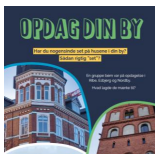
De seks projekter har afprøvet forskellige veje til at formidle lokal bygningskultur på engagerende og vedkommende måder. Erfaringerne fra projekterne viser, at formidling bliver stærkest, når den forbinder et konkret sted med deltagelse og fortælling. I det følgende vurderes de mest velegnede metoder, målgruppeinddragelser, former for ejerskab, og hvad der virkede godt og mindre godt.

3.1. Velegnede formidlingsmetoder

Analysen viser, at de mest velegnede formidlingsmetoder i projekterne er dem, der aktiverer sanserne, inviterer til deltagelse og socialt samvær, samt tager udgangspunkt i det konkrete sted. Det skal bemærkes, at dette forhold ikke udelukker andre metoder, men især er et udtryk for, at netop disse aspekter også var centrale i flere af projekternes indhold.

Vurderingerne nedenfor er foretaget som led i denne rapport og bygger på en samlet analyse af museernes skriftlige afrapporteringer samt de gennemførte kvalitative interviews.

Metode	Museer	Vurdering på baggrund af efterfølgende analyse af projekterne
Lydvandring med visuel identitet 	Kroppedal Museum Langelands Museum	Lydvandring med visuel identitet, som hos Kroppedal Museum og Langelands Museum, gør det muligt at formidle bygningshistorie på en levende og fleksibel måde, også uden for museernes åbningstid. Kombinationen af lokale stemmer i lydfortællinger og tilknytningen til konkrete steder skabte både tilgængelighed og identifikation. Til gengæld kræver lydfortællingerne og lydvandringerne en fortsat aktiv indsats fra museets side for at forblive relevante som formidlingstilbud.
Sansemættede aktiviteter 	Østfyns Museer	Hos Østfyns Museer var det de sanselige aktiviteter som at kværne mel, bage snobrød og smage på historiske og eksperimentelle produkter, der engagerede både børn og voksne, og gjorde møllen til et levende oplevelsesrum. De sanselige aktiviteter/begivenheder er i sagens natur tidsbegrænsede og

		kræver en indsats, hvis de skal gennemføres igen efter projektets afslutning.
Konkrete kreative værktøjer og workshops 	Museum Vest Museum Vestsjælland	Museum Vests brug af kreative og konkrete værktøjer som logbøger, tegning og fotografi gav børn et sprog til at sanse og forstå bygningskultur, og bidrog til en dybere forankring af læringen. Museum Vestsjælland gennemførte workshops med fotoindsamling, kvarters-vandring og historiequiz, der var med til at skabe forankring og ejerskab. Som med de sanselige aktiviteter var disse aktiviteter også tidsbegrænsende og kræver en indsats for at kunne tages i brug igen.
Visuelle produkter 	Kroppedal Museum Langlands Museum Museum Vest Museum Vestsjælland	Visuelle produkter som plakater, kalendere og skilte, som hos Museum Vestsjælland, Langlands Museum, Museum Vest og Kroppedal Museum fungerede som fysiske og mere varige spor med formidling i det offentlige rum. Selvom disse produkter, ligesom lydprodukterne fra Langlands Museum og Kroppedal Museum, er mere eller mindre varige, kræver de en fortsat aktiv indsats for at kunne aktiveres eller bruges igen.
Debatarrangementer 	Museum Østjylland	Museum Østjyllands debatarrangement viste, at samtale og faglige perspektiver kan aktivere nye målgrupper, især når det kobles med debatoptræden og oplæg fra kendte personer sammen med et aktuelt tema.

		Arrangementet var en enkeltstående aktivitet, som vil kræve yderligere indsats for at kunne nå målgruppen, eller andre målgrupper, på ny.
--	--	---

Konklusion på den stærke formidling af lokal bygningskultur

Det er gennemgående for projekterne, at det er mødet mellem, **konkret bygning, fortællende formidling** og **sansning**, der skaber den stærkeste formidling og engagement.

Formidlingsmetoderne virkede bedst, når de var meget klart tilpasset målgruppen og samtidigt gav deltagerne mulighed for selv at opleve, undersøge eller bidrage.

Selvom formidlingen var målrettet bestemte grupper, tillod den generelt stadig at være åben for nye eller overraskende målgrupper, hvilket var en fordel i forhold til at udbrede kendskabet til og engagement i bygningskultur. Dette uddybes i næste afsnit.

3.2. Målgruppeindsigter

Flere af projekterne viste, at det er muligt også at nå nye målgrupper, eller at engagere kendte målgrupper på overraskende måder, når formidlingen tilpasses lokalt og åbner for medskabelse.

I skemaet nedenfor fremgår både de klassiske/forventede, målgrupper der blev nået i projekterne samt nye/overraskende målgrupper, der blev nået i projekterne. Efter skemaet uddybes især de nye og overraskende målgrupper, da dette vurderes at give mest inspiration til at udvide formidlingen af lokal bygningskultur.

Målgruppeindsigterne nedenfor bygger på en samlet analyse af museernes skriftlige afrapporteringer samt de gennemførte kvalitative interviews.

Klassiske eller forventede målgrupper og deltagere	Nye eller overraskende målgrupper og deltagere
<i>Disse grupper var direkte mål for projekterne og samtidigt grupper som museer generelt set typisk tiltrækker.</i>	<i>Disse grupper var ikke nødvendigvis tænkt som kernebrugere, eller det var grupper som engagerede sig på nye og uventede måder.</i>
Børn i alderen 5-11 år og 11-14 (Langelands Museum, Østfyns Museer, Museum Vest)	Børn med særlige behov , som tog godt imod lydvandring (Langelands Museum) eller engagerede sig dybt i visuelle og taktile aktiviteter (Museum Vest)
Familier med børn (Langelands Museum, Østfyns Museer)	Børn med anden kulturel baggrund samt expats (udlændinge bosat midlertidigt i Danmark, ofte i forbindelse med arbejde), der deltog i sommerskole (Museum Vest)
Daginstitutioner og indskolingsklasser (Langelands Museum, Østfyns Museer)	Lokale ildsjæle, startups og byudviklingsinteresserede , som deltog i debatarrangementet (Museum Østjylland)
Gymnasieelever , som led i valgfag om Design og Arkitektur (Kroppedal Museum)	Unge 25-30 år , aktive f.eks. i foreningsliv eller i (lokal)politik (Museum Østjylland)
Voksne borgere med interesse for historie, kultur og/eller deres nærområde (Museum Østjylland, Museum Vestsjælland)	Mænd i alderen 35-55 år , især tiltrukket af whiskysmagning kombineret med historie (Østfyns Museer)
Lokale turister og sommergæster (Langelands Museum, Østfyns Museer)	Tidligere beboere (fraflyttere) i boligområdet Byg33 , som mødte op og delte deres fortællinger (Museum Vestsjælland)

Uddybning af de nye og overraskende målgrupper:

Hos Østfyns Museer lykkedes det at engagere mænd i alderen 35-55 år gennem whiskysmagning koblet med møllehistorie, en målgruppe som museet, og museer generelt set, normalt har svært ved at tiltrække.

Langelands Museum oplevede, at børn med særlige behov tog særligt godt imod lydvandringene, fordi børnene kunne deltage i eget tempo og uden eksplicit krav om social interaktion. Et højdepunkt for Langelands Museum var, da en dreng på 14 år valgte at præsentere oplevelsen, som han havde været med til at lave, for sine venner på sin fødselsdag. Et godt eksempel på helt reelt ejerskab. Museum Vest tiltrak børn på autismspektret, som blev særligt engagerede i de visuelle og kropslige aktiviteter.

Museum Vest havde også succes med at tiltrække børn med en anden kulturel baggrund end dansk, især i kraft af at Esbjerg har mange *expats* (udlændinge bosat midlertidigt i Danmark, ofte i forbindelse med arbejde).

Museum Østjylland nåede med sit projekt en yngre og engageret gruppe (25-30 år) af lokale ildsjæle, *startups* og byudviklingsinteresserede, som ellers generelt set sjældent deltager i museumsarrangementer.

Hos Museum Vestsjælland dukkede tidligere beboere uopfordret op til arrangementer om Byg33 og bidrog med egne fortællinger, hvilket viste, at forankring kan række ud over den aktuelle beboergruppe/målgruppe.

Kroppedal Museum arbejdede målrettet med gymnasieelever i valgfaget Design og Arkitektur, og der deltog ikke uventede målgrupper i projektet. Til gengæld oplevede museet et overraskende stærkt engagement, hvor eleverne bidrog som medskabere, udpegede egne kulturmiljøer og gav nye perspektiver på, hvad der bør regnes som betydningsfuld bygningskultur. Der var en overvægt af unge gymnasieelever med anden etnisk baggrund end dansk i alle de klasser, som Kroppedal Museum gennemførte forløb med.

"Tegning var det, der engagerede børnene bedst. Børnene kunne sidde timevis på en taburet i Ribes gader og tegne en facade eller en detalje fra en bygning, eller et perspektiv, og så gå ind i domkirken og farvelægge. Børnene fik nogle værktøjer og metoder, farvelære, perspektiver osv., dermed fik de også viden om hvilke farver der bruges i Ribe."

Citat fra Museum Vest.

"Dét, at vi kunne få møllen i gang som et sted, vi kan bruge aktivt som arbejdende lokation var godt. Den fysiske dimension af bygningen som rum er utrolig vigtigt. Det er også her, vi får alle "de vilde drenge" med, som får krudtet brændt af, og bagefter er stille og åbne for mere viden."

Citat fra Østfyns Museer.

"Vi havde en sjov oplevelse med en dreng vi havde med på tur på spøgelsesruten. Han syntes ikke, det var uhyggeligt... lige indtil han fandt ud af, at en af spøgelseshistorierne fandt sted lige ved hans sommerhus. Historien greb ind i hans egen virkelighed."

Citat fra Langelands Museum.

"Vi vil gerne gøre kapitel 8-arbejdet til en aktiv del, som vi kan bruge i det vi laver hele tiden, også formidlingsmæssigt. F.eks. foredrag, fotodokumentation, en artikel, billeder på sociale medier. Så når vi behandler en kapitel 8-sag, så kan den også give værdi for borgerne fremad."

Citat fra Museum Østjylland.

Konklusion på at nå klassiske/forventede målgrupper og nye/overraskende målgrupper

Flere af museerne oplevede, at børn og unge var langt mere engagerede end forventet, når de blev inviteret til at bidrage kreativt og refleksivt.

Samtidig pegede projekterne på, at de klassiske og forventede målgrupper blev mest engagerede, når de kunne se sig selv i historien. Dette skete f.eks. ved at lægge stemme til eller ved at projekterne tog udgangspunkt i steder eller temaer, som brugerne havde en relation til allerede, eller som de havde været med til at udvikle i projektet.

Flere af projekterne tiltrak nye og overraskende målgrupper, primært på grund af projekternes kreative tilgang, der tiltrak andre grupper end de klassiske målgrupper.

4. Læringspunkter for samarbejde

4.1. Gode erfaringer og hvad der skal gøres anderledes

Erfaringerne nedenfor bygger på de seks museers egne refleksioner samt en samlet analyse af deres skriftlige afrapporteringer og de gennemførte kvalitative interviews.

Et gennemgående træk i projekterne er, at valgte samarbejder med lokale aktører har været afgørende for både kvalitet og forankring.

Flere museer fremhæver, at det fungerede særligt godt, når samarbejdspartnerne havde en klar og naturlig interesse i projektets indhold og samtidigt kunne bidrage med viden, adgang eller engagement.

For eksempel var samarbejdet med boligforeningen Byg33 centralt for Museum Vestsjælland, som oplevede god opbakning fra Byg33's bestyrelse og beboerne. Østfyns Museer fremhæver deres partnerskab med møllelaug og lokale fødevarereproducenter som afgørende for at kunne aktivere både møllebygningen og fortællingerne omkring den. Museum Østjylland oplevede, at deres samarbejder gav lettere adgang til netværk og miljøer, som f.eks. lokale ildsjæle og aktører med interesse for byudvikling og lokalpolitik.

Omvendt viser erfaringerne, at samarbejdspartnere uden tydelig interesse i projektets indhold, eller hvor rammerne ikke var klart defineret, kunne skabe udfordringer.

Kroppedal Museum havde udfordringer i samarbejdet med foreningen "Kunst ud til Folket", hvor det kreative udtryk gled over i ren fiktion og bevægede sig for langt væk fra formidlingen af bygningskultur, før samarbejdet blev justeret.

Østfyns Museer oplevede udfordringer i koordineringen med både landbruget og STU-uddannelserne. Dette var ikke på grund af manglende vilje, men som følge af praktiske forhold, der var undervurderet i planlægningen: Besøg på marken var lagt i en periode, hvor afgrøderne allerede var høstet, hvilket svækkede den sanselige og visuelle oplevelse for deltagerne. Samtidig kunne STU ikke deltage som forventet, da institutionen stod midt i en intern reorganisering og manglede de nødvendige ressourcer til at bidrage aktivt i projektet.

"Først og fremmest handler det om at være lyttende for hvad samarbejdspartnere siger, og samtidigt være tydelig med hvad museets dagsorden er."

Citat fra Museum Vestsjælland.

"Vi samarbejdede med en forening, der havde erfaringer med en mere kunstnerisk og eksperimenterende tilgang til skulpturer, til at overføre formidlingsgrebet på bygninger. Det krævede nogle forsøg sammen med de forskellige klasser. De første forsøg på at få en bygning til at tale blev til ren fiktion, hvilket ikke fungerede. Derfor justerede vi efter hvert forløb med klasserne indtil vi som museum syntes at vi kunne stå inde for det faglige indhold omkring bygningskultur."

Citat fra Kroppedal Museum.

Konklusion på samarbejdsformer

Museernes erfaring viser tydeligt, at valg af samarbejdspartnere bør ske med fokus på deres reelle interesse og muligheder for konkrete bidrag i projektets *formål* og *indhold*.

Der er bedst erfaring med partnere, der var motiverede for at bidrage med konkret lokal viden og f.eks. adgang til bygninger.

Omvendt kunne samarbejdspartnere, der primært var valgt ud fra metode risikere ikke at være ordentligt kompatible med projektets indhold. Dermed var der grundlag for misforståelser og forsinkelser.

Fælles for museerne er erkendelsen af, at *tillid*, *lokalt ejerskab* og *gensidig interesse* er grundlaget for stærke partnerskaber og dermed for at skabe projekter med god lokal forankring.

4.2. Gode råd i forhold til samarbejdsformer

De erfaringer, museerne har gjort sig om samarbejde, kan kondenseres til konkrete råd, som er relevante for andre museer og for kulturinstitutioner og organisationer, der arbejder med lokal forankring, samskabelse og bygningskultur.

Rådene nedenfor bygger på de seks museers egne refleksioner samt en samlet analyse af deres skriftlige afrapporteringer og de gennemførte kvalitative interviews.

Gode råd i forhold til eksterne samarbejder	Gode råd i forhold til interne samarbejder
Ordentlig forventningsafstemning Samarbejder skal bygges på klare forventninger fra start. Det skal være helt tydeligt, hvad hver part bidrager med både fagligt og praktisk, samt hvilke rammer projektet skal holdes indenfor. Dette er med til at sikre, at samarbejdet understøtter projektet formål inden for de ressourcer, der er afsat.	Specialiserede medarbejdere og teams For at nå målgrupperne kræves gode samarbejder mellem medarbejdere med forskellige kompetencer. Dette var meget tydeligt, når målgruppen var børn, hvor det er afgørende for succes, at man kombinerer medarbejdere med viden om indholdet og medarbejdere med pædagogiske og didaktiske kompetencer.
Tidlig involvering Stærke samarbejder skal starte med helt tidlig involvering af partneren. Lokale partnere skal ikke inviteres som hjælpere, men som medejere. Partnerne skal inddrages allerede i idéfasen for at grundlægge ejerskabet.	Organisatorisk opbakning og strategisk sammenhæng Sørg for fra starten, at projektet er godt forankret i organisationen og at projektet er tænkt sammen med museets strategiske retning og ressourcer. Dette kan f.eks. ske ved at koble projektet til eksisterende arbejdsopgaver (f.eks. Kapitel 8-arbejde eller en samlet formidlingsindsats), så det ikke bliver en isoleret indsats.
Afprøvninger og tests Start i det små og afprøv metoderne i projektet og dermed i samarbejdet. Dette gælder i særlig grad, når man arbejder med eksterne, børn eller med eksperimenterende formidlingsformer. Et kort testforløb kan afsløre uhensigtsmæssigheder og give mulighed for at tilpasse i tide.	Realisme om målgrupperne Det kan være svært at afgøre, hvor meget tid målgruppen vil dedikere til at deltage i et formidlingstiltag. Undersøg målgruppen godt, og vær realistisk omkring dens tid og energi. Afprøvning og tests (se første kolonne) kan hjælpe med at finde den rette balance.

5. Læringspunkter for projektorganisering og proces

5.1. Udfordringer

Det følgende bygger en samlet analyse af de gennemførte kvalitative interviews.

Museerne organiserede deres projekter med én primær projektansvarlig, men graden af intern koordinering og støtte varierede.

En gennemgående udfordring var manglende tid og medarbejderressourcer til at gennemføre opgaverne i den ønskede kvalitet.

Flere museer nævner, at projektlederen i perioder arbejdede meget alene, hvilket gjorde processen sårbar. Løsningen blev her at tilpasse ambitionsniveauet og koncentrere indsatsen om de mest gennemførlige formidlingselementer.

Hos andre museer blev arbejdet organiseret med tydelig opgavefordeling og fælles planlægningsdage. Det bidrog til høj kvalitet og stabil fremdrift, men krævede, at medarbejderne havde mulighed for at prioritere projektet i forhold til øvrige opgaver.

Enkelte museer nævnte, at sideløbende projekter eller organisatoriske ændringer tog ressourcer fra projektet og påvirkede gennemførelsen. Hos et museum blev bemanningen undervejs udfordret af en anden og meget stor bevilling, som trak nøglemedarbejdere væk.

Konklusion på udfordringer

Flere projekter blev presset af begrænset tid og ressourcer, især når projektlederen stod alene med opgaven.

Der, hvor teamet arbejdede koordineret og afsatte fælles tid eller hele arbejdsdage sammen, oplevedes højere kvalitet og fremdrift.

Nogle måtte dog nedskalere aktiviteterne eller omlægge planerne undervejs.

5.2. Ressourcer og kompetencer

Det følgende bygger en samlet analyse af de gennemførte kvalitative interviews.

Dette afsnit handler om, hvad det har krævet af museerne at løfte disse projekter og om de vil gøre det igen.

Projekterne har krævet en betydelig indsats fra museerne, særligt i form af tid, projektledelse og koordinering. Flere museer fremhæver, at de ofte kun var én eller to nøglepersoner til at drive projektet. Der var stor forskel på, hvorvidt museerne havde relevante kompetencer internt fra start, eller om de måtte hente dem eksternt, f.eks. til lydproduktion, undervisning eller formidling til børn (dvs. pædagogiske og didaktiske kompetencer).

Det har vist sig afgørende, at projektlederen havde både fagligt overblik og evne til at samarbejde bredt, herunder med frivillige, partnere og deltagere. Museer, der havde adgang til pædagogiske og kreative kompetencer, enten internt eller via samarbejde, oplevede større kvalitet og effekt i formidlingen.

Flere museer brugte eksterne eksperter, som f.eks. fotografer eller lydfolk til at styrke formidlingen og signalere kvalitet. Især hos børn og unge blev dette taget godt imod og viste dem, at museet tog børnene, de unge og tiden med dem alvorligt.

De fleste museer vil gerne lave tilsvarende projekter, da de oplever disse som meningsfulde og udviklende. Samtidigt fremhæver de, at projekterne har været ressourcekrævende, og flere peger på, at gentagelse forudsætter finansiering, tilstrækkelig bemanding og organisatorisk opbakning. Dette uddybes i et senere afsnit.

Konklusion på ressourcer og kompetencer

Projekterne har krævet en stor indsats, især fra få nøglepersoner med ansvar for både koordinering og samarbejde. Adgang til pædagogiske og kreative kompetencer, internt eller eksternt, var afgørende for kvaliteten, især når målgruppen var børn og unge.

Flere museer peger på behovet for at museerne internt tydeligt afklarer, hvordan projektopgaver skal prioriteres i forhold til museets øvrige drift og opgaver.

5.3. Den nye museumsreforms betydning for lignende projekter

Den nye museumsreform, gældende fra januar 2025, betyder blandt andet, at museerne bliver målt og belønnet for at have mange besøgende, især børn og unge. Jf. aftaleteksten af 16.5.2024.

Da museumsreformen stadig er ny og den praktiske betydning for museerne på nuværende tidspunkt, i maj 2025, endnu ikke er fuldt vurderet eller evalueret, er dette afsnit med tilsvarende forbehold.

Det skal bemærkes, at det følgende primært baserer sig på svarene fra de lokale projektledere, og at svarene ikke nødvendigvis er afstemt med den pågældende museumsorganisation.

De seks museer giver dels udtryk for en vis usikkerhed omkring den nye museumsreforms betydning, men er samtidigt generelt åbne for at gentage projekter som dem i Realdania-puljen, men med flere overvejelser om, hvordan fremtidige aktiviteter skal tilrettelægges:

Flere af de seks museer peger på, at de fremover vil lægge større vægt på, at aktiviteter kan dokumenteres i forhold til besøgstal. F.eks. ved at lægge workshops og arrangementer på egne lokaliteter for at sikre, at deltagere rent faktisk registreres som tilskudsgivende besøgende. Nogle af museerne overvejer samtidig at koble projekter tættere eller direkte til museets udstillingsrum, så aktiviteterne får en fysisk forankring, der klart og synligt bidrager til museets statistik.

Blandt de seks museer er der også en øget opmærksomhed på, at den nye reform betyder, at børn og unge vægtes højere i tilskudsmodellen.

Særligt for mindre museer, eller museer med stor ekstern formidlingsaktivitet, f.eks. på grund af et geografisk omfattende opland, er det stadig uklart, hvordan aktiviteter uden for museets mure, såsom byvandring, digitale tilbud eller samarbejder med skoler, vil blive vurderet i forhold til tilskudsformen.

Konklusion i forhold til den nye museumsreform

Den nye museumsreform skaber et tydeligt incitament for museerne til at prioritere aktiviteter, der genererer målbare besøgstal, især blandt børn og unge og især i direkte tilknytning til museernes egne lokaliteter.

Det betyder, at deltagere i projekter med eksperimenterende eller udadvendt karakter (som i de seks projekter), i fremtiden let skal kunne registreres som museumsbesøg, hvilken kan kræve, at aktiviteterne mere tydeligt forankres på museets lokaliteter.

Museerne er villige til at videreudvikle lignende projekter, men vil i højere grad tilpasse form og format for at sikre denne dokumentation.

6. Inspiration til næste skridt

6.1. Hvad der kan kopieres

Alle de deltagende museer vurderer, at deres projekter, eller delelementer fra dem, har potentiale til at blive kopieret og tilpasset til andre steder, dog i forskelligt omfang.

Vurderingerne nedenfor er baseret på museernes egne udsagn fra de kvalitative interviews.

Museum	Visuel reference	Projekt	Museets egen vurdering af muligheden for at kopiere eller skalere projektet andre steder
Kroppedal Museum		<i>Tal med Vestegnens bygninger</i>	Kroppedal Museum ser mulighed i at kopiere og videreudvikle deres metode med lydfortællinger, især når de kombineres med konkrete bygninger og en visuel identitet.
Langelands Museum		<i>Børn i Byen</i>	Langelands Museum vurderer, at hele konceptet med rute, lokale stemmer og tilgængelighed udenfor normal åbningstid kan kopieres direkte til andre steder og kulturinstitutioner. De understreger, at projektet lykkedes, fordi det tog udgangspunkt i en konkret bygning og dens historie.
Museum Vest		<i>Opdag din by</i>	Museum Vest vurderer at deres forløb med børn og bygningskultur let kan kopieres og skaleres.
Museum Vestsjælland		<i>Holbæk Museum og Byg33</i>	Museum Vestsjælland ser potentiale i at kopiere deres metode, hvor kapitel 8-arbejde forbindes med konkret lokal formidling.
Museum Østjylland		<i>Byen fortæller</i>	Museum Østjylland vurderer, at deres debatkoncept let kan kopieres, så længe det kobles til en lokal ramme og aktuelle lokale spørgsmål i forhold til bygningskultur og byudvikling. Formatet er egnet til at fremme en positiv ideudvikling og en nuanceret dialog og debat også i forhold til kapitel 8-arbejdet. Museet fremhæver, at det kræver et godt tema, en god personprofil (dvs. en god faglig og velrenommeret person), gode samarbejder og øget markedsføring for at kunne lykkes.
Østfyns Museer		<i>Kornmøllernes bygningskulturarv</i>	Østfyns Museer er selv i gang med at kopiere og transformere dette projekt og dets metode til købmandsgården Borgmestergården/Mads Lerches Gård i Nyborg og ved husmandsstedet Almas Hus i Ørbæk.

6.2. Museernes forslag og ideer til videre arbejde

Flere af museerne har konkrete idéer til, hvordan arbejdet med lokal bygningskultur kan videreudvikles. Det gælder nye formidlingsformater, dybere forankring i lokalsamfundet og udvikling af samarbejder, der kan skabe større engagement i den lokale bygningskultur. Samtidig er museerne bevidste om, at videre arbejde forudsætter tilførsel af ressourcer, styrkede partnerskaber, organisatorisk prioritering og tilpasninger til den nye museumsreform.

Forslagene nedenfor er baseret på museernes egne udsagn fra de kvalitative interviews.

Det skal bemærkes, at det følgende primært baserer sig på svarene fra de lokale projektledere, og at svarene ikke nødvendigvis er afstemt med den pågældende museumsorganisation.

Kroppedal Museum

Museet ser et potentiale i at udvikle et kort over Vestegnen med lydfortællinger knyttet til udvalgte bygninger og steder. Dette skal være en del af en bredere strategi, hvor museet formidler nyere bygningskultur og identitet både i relation til det moderne liv og specifikt til Vestegnens historie. Derudover ønsker museet at arbejde videre med Vridsløselille Statsfængsel og det gamle vandværk i Taastrup som formidlingssteder. Det vil kræve tid, samarbejdspartnere og midler til både indholdsudvikling og teknisk realisering.

Langelands Museum

Museet ser et potentiale i at gentage modellen for byvandringen, men denne gang med udgangspunkt i Langelandsfortet. Projektet skal kombinere lydfortælling og ruteformat i en ny kontekst med militærhistorie og koldkrigshistorie. Finansiering og øgede personaleressourcer vil være nødvendige for at sikre kvalitet og implementering. Museet vurderer, at det er et naturligt næste skridt for museet at arbejde videre med stedbunden formidling.

Museum Vest

Museet ser et potentiale i at arbejde videre med idéen om at lade børn "gå til bygningskultur" i fritiden. Et konkret forslag er at gennemføre forløb i Bramming, Esbjerg, Fanø og Ribe og med seks gange hvert sted, mandage kl. 16-19. Forløbene skal bygges på erfaringerne fra det tidligere projekt. Pt. ser museet primært, at dette kan realiseres igennem et samarbejde med Nationalpark Vadehavet for at sikre lønmidler.

Museum Vestsjælland

Museet ser et potentiale i at skrive og udgive en bog om boligområdet Byg33 inklusive historiske fotografier og beboerfortællinger. Byg33 efterspørger konkret en sådan bog. Projektet kræver tid til arkivgennemgang, research, skrivning, redaktionelt arbejde samt tid og ressourcer til afklaring af ophavsret og rettigheder til bl.a. billeder. Museet ønsker også mere langsigtet at undersøge byggeforeningernes historie i Holbæk og deres indflydelse på byens udvikling. Det kræver både ny viden og flere samarbejder med lokale aktører.

Museum Østjylland

Museet ser et potentiale i at videreudvikle debatformatet og koble det tættere til lokal byplanlægning og politisk dialog. Det skal være med til at ændre opfattelsen af bygningsbevaring som noget begrænsende. I stedet skal det vise, hvordan bygningsbevaring kan bidrage med viden, udvikling og nye muligheder i byplanlægningen. Dette kræver et tæt samarbejde med den kommunale forvaltning, samtidig med at museet får mulighed for at positionere sig som en mere aktiv aktør i byudviklingen. Ambitionen er at dette kan udvide kapitel 8-formatet og dermed styrke bevidstheden om bygningsarvens nutidige relevans.

Østfyns Museer

Museet ser et potentiale i at udvikle Dyrehave Mølle til et åbent museum med flere ugentlige åbningsdage og en stærkere formidling af bygningens tekniske og historiske dele. Museet vil især styrke det sanselige og fysiske møde med stedet, men mangler løsninger til at formidle de dele af møllen, som ikke kan besøges fysisk, som de tre lofter, der ligger over kværnloftet. Et sådant projekt kræver tilstedeværelse af en museumsinspektør, øget frivilliginddragelse og en ny økonomisk model, hvor drift og formidling balanceres. Som nævnt ovenfor arbejder museet med at transformere og implementere konceptet i andre lokationer.

Konklusion på at inspirere til nye tiltag

På tværs af de seks museer er der et ønske om at arbejde mere langsigtet og lokalt forankret med bygningskultur.

Det er især tydeligt, at *stedsspecifik formidling, målgruppeinddragelse og nye samarbejder* er centralt for museerne i et eventuelt videre arbejde.

Der er et tydeligt engagement i at gøre bygningskulturen nærværende, men også en erkendelse af, at det kræver både *strategisk prioritering på det enkelte museum, konkrete partnerskaber* samt realistiske *ressourcer*.

7. Kort opsummerende konklusion

De seks projekter viser, at lokal bygningskultur kan formidles engagerende og succesfuldt, når formater og samarbejder er lokalt forankrede, fleksible og målrettet konkrete målgrupper.

Lydvandring, visuelle produkter og samskabende aktiviteter med børn og unge fungerede godt, men krævede tid, tekniske kompetencer og tæt involvering som ikke altid var fuldt erkendt af museerne fra starten.

Samarbejder med lokale aktører fungerede bedst, når de byggede på gensidig interesse og når partnerne blev inddraget tidligt i processen.

Skal projekter som disse forankres i driften eller videreudvikles, kræver det tydelige interne prioriteringer samt tilpasninger til, hvordan de besøgende registreres, jf. den nye museumsreform.